

Demokratik toplum manifestosu

Necati Yıldırım

Abdullah Öcalan'ın yazmış olduğu bu manifestosu iki ciltten oluşmaktadır. Birinci kitap *Uygarlık*, ikinci kitap *Kapitalist Uygarlık* olarak isimlendirilmektedir. Yaklaşık olarak 650 sayfadır. Mezopotamya Yayınları tarafından 2009'da yayımlanmıştır. Kitabın önemli bölümlerini özetleyip, eleştireceğiz.

Yazarın yöntemi

Yazar işe öznel-nesnel, idealist-materyalist, diyalektik-metafizik, felsefi-bilimsel, vb. bölünmeleri anlamsız bulduğunu belirterek başlamaktadır. Kapitalizmi anlamak için bu bölünmelerin üstünde daha yetkin bir dünya anlayışının ve yönteminin ortaya konması gerektiğine inanmaktadır. Yazar bunu yapmaya girişir. Kendine bir özdeyiş belirler: HAKİKAT AŞKTIR, AŞK ÖZGÜR YAŞAMDIR.

Yazar hem yöntem, hem hakikat rejimi olarak aşk ve özgür yaşamın peşine düşerek toplumsal dünyamızı yeniden inşa edecektir. Bakalım yazarımız

bunu nasıl yapacaktır?

İnsanda yoğunlaşan gerçekler toplamını sıralamaya başlar. Belli ki yazar bilgiyi nesnel dünyada nesnel gerçeklikte değil, **insanda (özne)** aramaktadır. Yazar şöyle der:

“İnsanda yoğunlaşan gerçeklikler toplamını konu edinmekteyiz.

1 Maddenin yapı taşları olarak atomlar; hem sayı hem diziliş olarak insanda en zengin bir varlığa ve bileşime sahiptir.

2 İnsan biyolojik dünyanın tüm bitkisel ve hayvansal yapılarını temsil etme avantajına sahiptir.

3 Toplumsal yaşamın en gelişkin biçimlerini gerçekleştirmiştir.

4 Çok esnek ve özgür bir zihniyet dünyasını temsil etmektedir.

5 Metafizik yaşayabilmektedir.

Tüm bu özelliklerin insanda iç içe, bütünlük dahilinde aynı anda yaşanmasının örneği olmayan bir bilgi kaynağı olduğu açıktır.”¹

Yazar, başlangıcı yanlış yapmıştır. Bilgi kaynağı insan değil, nesnel dünyadır. İnsanın erişebildiği bilgiler, kendinden değil, nesnel gerçeklikten gelir. Eğer nesnel dış dünya olmasaydı, insanın erişebileceği bir bilgi de olmazdı. İnsanın kendisi bile dış dünyanın yani doğanın ürünüdür. Bilgi kaynağı olarak özneyi almak, başlı başına tekbenciliktir, idealizmdir.

Yazar evrende bir adalet ilkesi olduğuna inanmaktadır. Evren bu adalet ilkesiyle insanlığın hizmetindedir.

“Evrende bir adalet ilkesi olduğuna inanmak gerekir.

(...)

Denebilir ki, tüm evrensel düzen, biyolojik âlem ve toplumsal kuruluşların kendileri insan oluşumunun hizmetindedir.”²

Doğa-evren bir akla sahip değildir ki, bir adalet ilkesi olsun! Doğa bu noktada sadece nesnel-objektif bir gerçekliğe sahiptir. Eğer insan evreni çözümleyebilirse, gerçeklere erişir. Evren kendiliğinden ne bir gerçek sunar, ne de adalet!

Yazar, Hegel’in idealizminden güç almak ister. Hegel’de Evrensel Zeka (Geist) her şeyi yaratan bir güçtür. Hegel’e göre, fiziksel dış dünya, düşünsel

¹Abdullah Öcalan, Birinci Kitap, *Uygarlık*, Mezopotamya Yayınları, 2009, s. 35-36. (Yazıdaki tüm vurgular bize aittir)

²Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 39.

dünyaya (insan düşüncesine veya Tanrı'nın düşüncesine) bağlı bir güçtür. Yazarın Hegel'in idealizmine dayandığı şu sözlerinden bellidir:

“Evrenin ruhlarla dolu olduğu veya Hegel'deki evrensel zekânın (Geist), enerjinin maddenin canlılık ruhu olarak değerlendirilmesi ciddiye alınması gereken bir anlayış, algı, yorumlama olmuyor mu?”³

Yazarın soruyu soruş biçimi Hegel idealizmine destek sunuş tarzındadır. Yazar kendi sorusuna açık yanıt vermemektedir. Ama biz açık yanıt verebiliriz: Evren ne ruhlarla doludur; ne de “evrensel zeka” diye uydurulmuş bir güç tarafından yaratılmıştır. Fiziksel dış dünya da düşünceye bağlı değildir. İnsan düşüncesi, fiziksel dış dünyaya (nesnel gerçekliğe) bağlıdır.

Yazar Hegel idealizmine bir de bilinemeciliği (agnostizmi) ekler. Agnostizm, en ileri biçimiyle Kant'ta kendini ortaya koyar. Soru şudur: Dünya bütünüyle bilinebilir mi? Kant'ın yanıtı olumsuzdur. Dünya bütünüyle bilinemez. Bu nedenle Kant, “bilmeyi” bir kenara bıraktığını söyler. Yazarımız da onun yolundan gidecektir.

Yazarımız önce insanın ancak bir sivrisinek kadar dünyayı yorumlayabileceğini, her şeyi bilemeyeceğini söyler. Kendi sözleriyle şöyle:

“Sivrisinek ne kadar Dünya'yı yorumlayabilirse, insan da evreni o denli (belki?) yorumlayabilir. İnsanın her şeyi bilebileceği iddiası metafizik düşüncenin bir kuruntusudur. Bu, tanrı yaratımına benzeyen bir yaklaşımdır.”⁴

Eğer insan dünyayı yorumlayamıyorsa, onu nasıl değiştirecektir? Bilinmeyen şey çözümlenemez ve değiştirilemez. Bugün insanın bilmediği çok şey vardır. Ama insan nesnel gerçekliği bütünüyle bilmeye yeteneklidir. 200 yıl önce bilgisayarı bilmiyordu. Ama bugün bilmektedir. Bilgi tükenmez bir gerçekliğe sahiptir; ne var ki, insan zaman içinde bu gerçeğe ulaşmaya olanaklıdır, yeteneklidir.

Yazarımız, düşüncenin beyin hücrelerinin işi olduğuna inanmaktadır. Beynin düşünce salgılayan bir organ olduğu eski idealizmin bir yanılığısıdır.

Yazar der ki:

“Hatta beyin hücrelerinde düşünce gerçekleşmektedir. Bu nitelikte hücreler, evren düşündüğümüz kadardır diyebilirler mi? Diğer bir yandan

³Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 38.

⁴Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 41.

bu hücreler insan ve insan dışındaki muazzam evrenden habersizdir.⁵

Eğer beyin dış dünyadan habersiz olsaydı, “düşünce” diye bir şey olmazdı. Nesnel gerçeklik (dış dünya) insan beynine yansımazdı, düşünce diye bir şey olmazdı. Yazarımız Berkeley ya da Schopenhauer kadar idealisttir. Düşüncenin dış dünya olmaksızın (evren olmaksızın) beyinde yaratıldığını düşünmektedir. Evrenin varlığından habersiz beyin hücreleri hiçbir şey üretemez.

Bir idealist için “düşünce” beynin nesnel gerçeklik olmadan yaratımıysa, toplum da düşüncenin (zihniyetin) veya insanın yaratımıdır. Yazar şöyle diyor:

*“Tüm toplumsal inşalar zihniyet ürünüdür.”*⁶

“İnsan zihninin icat ettiği kuruluşlar olan toplumsal kurumlar biyolojik doku değiller.”⁷

*“Maddi dünya (toplumsal ekonomik yapı dahil) ise kuantum işleyişinin donmasını, kabuklaşmasını ifade eder. **Toplumu yönetenin zihin olduğu tartışmayı gerektirmeyecek kadar açıktır.**”*⁸

Toplumların oluşumunun nesnel-objektif nedenleri vardır; ekonomik nedenleri vardır. Toplumun bireyleri tarihsel koşullar tarafından belirlenir. Toplum bireyi ancak üretimsel faaliyet içinde incelediğinde onun düşüncesi-iradesi yerli yerine oturur. Toplumun temeli üretimdir. Toplumun ana yapısı da maddidir; insan düşüncesinin masa başında yarattığı bir olgu değildir. Üretim ilişkileriyle, üretici güçlerin (en başta insanın) ortak yaratımıdır toplum. Maddi yapı olmadan insan düşüncesi tek başına toplumu yaratamaz. Bu nedenle toplumun üretim biçimini, üretici güçlerle üretim ilişkilerinin toplamı oluşturur.

Daha da ötesi, insanın düşüncesi toplumu belirlemez. Toplumun maddi yaşamı, insan düşüncesini belirler. Maddi toplumsal yapı değişmeden yeni bir toplum yaratılamaz.

Yazar “bilim bir güçtür” sözüne kuşkuyla yaklaşıyor. “Bilimsel yöntem” denen şeyin gerçeği gizlediğini düşünüyor. Matematik ve bilimsel yasalardan şüphe duyuyor. Diyor ki:

⁵Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 41.

⁶Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 31.

⁷Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 108.

⁸Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 109.

“Eğer günümüzde kapitalist modernite tüm parametrelerinde sürdürülemezlik işaretlerini veriyorsa, bunda en büyük pay sahibi dayandığı **'bilimsel yöntemdir'**.”⁹

“**Matematik ve yasa mantığının hastalıklı olduğuna dair derin kuşkularım vardır. Matematik ve yasa icatçısı Sümer rahipleriyle günümüzün bilimsel zihniyeti arasında büyük benzerlik görüyorum.**”¹⁰

Kapitalizmde bilim tarafsız değildir şüphesiz! Ama kapitalizmin kâr hırsından dolayı bilimi de geliştirdiği bir gerçektir. Ayrıca kapitalizm eski kuşakların geliştirdiği bilimsel çabalardan yararlanarak bunu yapar. Bilimden kuşku duymak, bilimsel gelişime karşı olmak gericiliktir.

Kapitalizm bilimi ve tekniği geliştirerek istemeden gelecek toplumun (sosyalizmin) maddi altyapısını hazırlar. Bilime karşı çıkmak bu nesnel olguya karşı çıkmak sonucuna varır. Bugünkü bilgisayarlar bilimin ürünüdür. Birçok hastalığa karşı bulunmuş ilaçlar bilimsel yöntemin ürünüdür. Kapitalizm bunları satmak için üretmiştir, kâr edecektir. Ne var ki, bu gelişimin karşısında durmak yanlıştır. Yeni bir toplum bir gün bu bilimsel gelişimin üzerine oturacaktır. Bilimsel buluşlar evrensel emeğin bir parçasıdır.

Genel evrensel emek = Toplumun yaşaması ve gelişmesi için kullanım değeri üreten emektir. Üretimle uğraşan emek genel olarak evrensel olan emektir. Toplumu yaşatan bir emektir. Genel-evrensel emek, toplum biçimlerinden bağımsız olarak üretim sürecinde insan zekâsının biriktirdiği bilimsel çalışmayı, buluşları kapsar. Evrensel emek, doğa ile insanın ilişkisini üretim alanında kurar.

Bilimsel çalışma, insanlık tarihinde birikmiş bilgilerin üzerine oturur. Emeğin işbirliğine, daha önceki kuşakların emeklerinin birikimine dayanır. Bu nedenle bilimsel emek, evrensel emeğin özüdür.

“*Evrensel Emek, her tür bilimsel emek, keşifler ve buluşlardır.*”¹¹

Genel-evrensel emek, hem bugün yaşayan insanların işbirliğinden, hem de geçmişte üretimde yer almış insanların işbirliğinden doğar. Ne var ki, evrensel emeğin yarattığı olanaklardan en büyük payı alanlar sınıflı toplumlarda egemen olan sınıftır. Şüphesiz ki, sınıfsız toplumlarda genel-evrensel emeğin tüm kazanımları ortaklaşarak örgütlenmiş bütün toplumun olacaktır.

⁹Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 28.

¹⁰Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 29.

¹¹Karl Marx, *Kapital* III, çev. Alaattin Bilgi, Sol Yayınları, 1997, s. 96.

Peki, bilimsel yönteme karşı çıkan yazarın önemseydiği yöntem nedir? Mitoloji!

Yazar bize mitolojiyi bir hakikatı bulma yöntemi olarak önermektedir. Önce yazarın görüşlerini aktaralım:

*“Dar anlamda **mitoloji** de bir yöntemdir; **hakikati açıklama metodudur.** Mitolojinin arkasında bir evren anlayışı vardır. **Doğanın canlı ve ruhlarla dolu olarak değerlendirilmesi** günümüz için her ne kadar çocuksu da görülsün, bilimin vardığı seviye göz önüne alındığında, aslında **hiç de abartıldığı kadar yanlış bir yöntem değildir.** Ölü, cansız ve dinamizmden yoksun yöntem anlayışları mitolojiden daha çok anlam yoksunudur.*

***Mitolojik yaklaşımın yaşamla bağlantısı kesinlikle çevreci, kaderden uzaktır, determinist olmayıp özgürlüğe açıktır.”**¹²*

*“Bu nedenle **mitolojik yöntem evreni kavramada pek de değersiz sayılmaz.** Belki de en az **bilimsel yöntem** kadar evreni kavramamıza katkıda bulunabilir.”*¹³

İnsanın dili varmıyor ama; yazarın yukarıda aktardığımız görüşleri bütünüyle değerden yoksundur.

Mitoloji nedir?

İnsanlığın geri dönemlerinde hayal gücüyle yaratılmış, kulaktan kulağa yüzyıllarca yayılmış, eskimiş, uydurma öykülerdir. Bilim ile mitoloji uyuşmaz; birbirinin etkisini yok eder. Bilim nesnel gerçekten yola çıkar: mitoloji ise insan düşüncesinin hayal dünyasından! Aslında yazar kendi içinde tutarlı sayılır. Nesnel gerçeğin karşısına insan düşüncesini koymuştu. Şimdi de bilimin karşısına mitolojiyi koymaktadır.

Mitoloji, Marx’ın dediği gibi doğanın gerçeklerine hayal dünyasını kullanarak karşı çıkar. Bilim, gerçeği bularak mitolojiyi çürütür. Marx’ın sözleriyle söylersek:

***“Her mitoloji, doğa güçleri üzerinde hayal alanında ve hayal aracılığıyla egemenlik kurar ve o güçlere biçim verir: Onun için doğa güçleri gerçekten egemenlik altına alınınca, mitoloji de ortadan kaybolur.”**¹⁴*

Yazar hakikatı bulmak için bilimin peşinden değil, kendi hayal gücünün (eski kuşakların hayal gücünün) peşinden gitmektedir. Yanlış olan da budur.

¹² Abdullah Öcalan, Birinci Kitap, Uygarlık, Mezopotamya Yayınları, 2009, s. 21.

¹³ Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 22-23.

¹⁴ Karl Marx, Grundrisse 1, Çev: Arif Gelen, Sol Yayınları, 1999, s. 46.

Marksizme bakış

Yazarımızın eski dönemde kendini Marksist olarak tanımladığı ve Marksizmi savunduğu sır değildir. Sovyetler Birliği yıkıntısının altından akan sular yazarın Marksizm görüşlerini diğer birçok solcu gibi eskitmiştir. Sonuçta yazarımız Marksizmle çatışmalı hale gelmiştir. Yazarın Marksizme itirazlarını kısaca inceleyelim.

Yazarımıza göre Marksizm, devrimin öncü gücü olarak proletaryayı görmekle yanlış yapmıştır. Devrimi zihinde (düşüncede) yoğunlaştırmak gerektiğini söylemektedir. Devrimin öncü gücü “düşünce”dir. Bunun ne anlama geldiğini yazar açıklamamaktadır. Fakat yazarın kesin iddialı olduğu nokta, proletaryanın öne çıkarılmasının Marksizm açısından yanlış olduğudur. Yazarımızın görüşüne göre, Marksizm proleterlerin birer köle olduğunu görememiştir; özgür proletarya safatasına düşmüştür. Yazar diyor ki:

“Marksist yöntemin en büyük hatalarından biri, devrimi zihniyet alanlarında yoğunlaştırmadan, yeni toplumsal inşayı günlük baskı ve istismar altındaki proleterden beklemesidir. Marksistler proleterin yeniden fethedilmiş köle olduğunu görememişlerdir.

‘Özgür işçi’ safatasına bizzat düşmüşlerdir.’¹⁵

Marksizmin proletaryaya toplum değişiminde verdiği önceliğin gerçekçelerini her Marksist bilir. Burada bunu açıklamamız gerekmez; yazar da bunu eski bilgilerinden bilir.

Marksizm proletaryanın öncülüğü teorisini keyfi olarak düşünce dünyasında yaratmamıştır. Proletaryanın öncülüğünü kapitalizmin sınıfsal yapısından çıkarmıştır. Üstelik bu teorik sonuç, sosyalist devrimlerle defalarca doğrulanmıştır. En başta da Ekim Devrimi'yle!

Marksizmin, proletaryaya “özgür proletarya” nitelemesini yakıştırdığı ise yazarın yanlış Marksizm bilgisine dayanmaktadır. Kapitalizmde proletarya “özgür” değil, gerçekten köledir. Bilinci de sakatlanmıştır. Ama sınıf mücadelesi ve partisinin aracılığıyla bilinçli hale gelir. Ancak bilinçli proletarya olarak devrimi yapar.

Yazarımız Marx'ın kapitalizmi çözümlenemediğini veya pozitivist tarzda

¹⁵Abdullah Öcalan, Birinci Kitap, *Uygurluk*, Mezopotamya Yayınları, 2009, s. 32.

çözümleyerek yanlış yaptığını iddia etmektedir. Yazara göre Marksizmin “iktidar” ve “devlet” çözümlenmeleri yoktur. Yazar diyor ki:

*“Karl Marks kapitalizmi daha çok pozitivist bir yaklaşımla çözümlenmek istedi. O da yarım kaldı. İktidar ve devlete el bile atmadı. Bu yaklaşıma hiçbir zaman derinlik kazandıramadım.”*¹⁶

Marx’ın 25 yıl üzerinde uğraştığı ve bugün bile aşılammış kapitalizm çözümlenmesi yazara yetmiyor. Marx’ın “iktidar-devlet” sorununu daha erken yapıtları olan (Engels’le birlikte yazdıkları) *Alman İdeolojisi* ve *Komünist Manifesto*’da çözümlendiğini her Marksist bilir. Engels’in *Özel Mülkiyetin – Ailenin ve Devletin Kökeni* yapıtını saymıyoruz bile.

Yazar eleştirisine devam ediyor: Marksizm ekonomizme indirgenmiş. Nasıl? Kapitalizm bir ekonomik model gibi algılanmış. Ekonomi politik başköşeye oturtulmuş. Marx ekonomik çözümlenmeyle kapitalizmi anlayacağını sanmış. Yazar görüşlerini şöyle aktarıyor:

*“Marks ve ekolü ekonomik çözümlenmeyle toplum, tarih, sanat, hukuk ve hatta dini açıklayabileceğini sanıyorlardı.”*¹⁷

*“Özellikle Marksizm bu açıdan bir nevi ekonomizme indirgenmiştir. Öyle ki, kapitalizm hep sanki bir ekonomik modelmiş gibi algılanmaya çalışılmıştır. Ekonomi-politika adeta sosyal bilimlerin baş köşesine oturtulmuştur.”*¹⁸

Marx’ın toplumun ekonomik çözümlenmesiyle işe başladığı doğrudur. Toplumunu anlamamanın anahtarı altyapı (üretim ilişkileridir). Tarihsel materyalizm de budur. Ama yazarımız bir idealist olduğu için tıpkı Hegel gibi üstyapıdan (devletten, hukuktan) çözümlenmeye başlanmasını istiyor. Diyor ki:

*“Kapital araştırmasını da yanlış olduğu için eleştirmiyorum. Eleştirdiğim temel nokta, tam da Hegel’i eleştirdikleri noktadır. O da neden devlete ve hukuka öncelik tanıdığıdır. Hegel bence en gerekli noktadan düşüncesini geliştiriyor. Başlanması gereken yerden başlıyor. Tarihi hata yapan Marks’la Engels’in kendileridir; yani ekonomizm sapmasıdır.”*¹⁹

Yazarımız da Hegel ile aynı görüştedir. Marksizm tersini savunur. Devlet toplumu yaratmaz; toplum, devleti yaratır.

Sonra yazar Marx’ın ekonomi politiği başköşeye oturttuğunu yanlış biliyor. Marx, ekonomi politiğin **eleştirisini** başköşeye oturtmuştur. Ekonomi

¹⁶Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 12.

¹⁷Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 108.

¹⁸Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 45.

¹⁹Abdullah Öcalan, a.g.y. *Kapitalist Uygurluk*, s.163.

politik bir burjuva bilimidir. Marx bu bilimi savunmamış, bu bilimin eleştirisi üzerine *Kapital*'i inşa etmiştir. Aynı şey Alman felsefesi ve Fransız sosyalizmi için geçerlidir. Yazar diyor ki:

“K. Marks ve F. Engels ‘bilimsel sosyalizmi’, yani kendi sosyolojilerini yorumlarken; ‘İngiliz ekonomi-politiği, Alman felsefesi ve Fransız sosyalizminden bir sentez oluşturduk’ derler. Bu üç ekol, tüm Avrupa yaşamına hükmetmeye çalışan modernitenin teorik çözümlerini geliştirmeye çalışmaktadır.”²⁰

Yazarın Marksizm bilgisi bu kadar işte! Marx-Engels, hiç bir yerde “İngiliz ekonomi politliğini + Fransız sosyalizmini + Alman felsefesini” birleştirdik demezler. Marksizm bu üç dalın birleşiminden değil, bu üç dalın **eleştirisinden** doğmuştur. *Kapital*'in hemen altında şu ibare vardır: *Ekonomi Politikin Eleştirisi*.

Yazarımız çok iddialı. Marx'ın meta tahlilinin yanlış olduğunu düşünüyor. Hatta meta değerinin ölçülebileceğinden kuşku duyduğunu söylüyor. Diyor ki:

“Kısaca belirteyim ki, ben metayı Karl Marks gibi yorumlamıyorum. Yani metanın değişim değerinin işçi emeğiyle ölçülebileceği iddiasını, önemli sakıncalar doğuran bir kavramlaşma sürecinin başlangıcı olarak değerlendiriyorum.”²¹

“Bir noktada daha kuşkumu belirtmek istiyorum. Toplumsal değerlerin (bu arada metalar da dahil) ölçülebileceğinden kuşkuluyum.”²²

Bir metanın değeri, içerdiği emek miktarıyla ölçülür. Ama bu emek kişinin bireysel emeği değil, toplumsal olarak gerekli emek miktarıdır. Ölçülen bu emek canlı emeğin (gerekli emek + artı-emek) ve cansız emeğin toplamından oluşur. Metanın üç parçası: 1) değişen sermaye, 2) değişmeyen sermaye, 3) artı-değer olarak ortaya çıkar. Metanın değeri başka türlü ölçülemez. Yazar bu bilimsel çözümlerini eleştirme zahmetine katlanmadan Marx'ın meta tahlilini yanlış buluyor. Peki niçin? Çünkü yazar Marx'ın *Kapital*'ini okumamıştır. Okumadığı şeyi eleştiriyor. Marx'ın dev eseri *Kapital* için şöyle diyor yazar:

“K. Marks ve ardılları ile benzer düşünce ekolleri bence bilim inşa etmiyorlar. Das Kapital kapitale karşı yazılmış en eksikli, dolayısıyla yanlış

²⁰Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 107.

²¹Abdullah Öcalan, a.g.y., *Uyarlık*, s.146.

²²Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 147.

yorumlanmaya müsait kitaptır."²³

*"Kapital'in yeni bir totem hizmeti gördüğü, işçilerin pek işine yaramadığı, yüz elli yıllık teorik-pratik deneyimle yüzlerce kez doğrulanmıştır."*²⁴

Yazar bu kadar büyük laf ettikten sonra şöyle yazabiliyor:

*"Hegel ve Marks uzmanı değilim. Pek okumadım da. Haklarında ana fikir dışında bilgili değilim. Bunun pek gerekli olduğu kanısında da değilim."*²⁵

Şimdi ciddi bir Marksist eleştirmene bu tutum yakışır mı?

Okuyucu artık yazarımızın ne kadar yüzeysel eleştiri yaptığını anlamıştır. Biz de uzatmıyoruz. Son bir nokta olarak, yazarın düşünce disiplinsizliğini göstermesi açısından bir örnekle noktalayalım istiyoruz.

Marx, *Kapital* çalışmasında kapitalizmin periyodik krizlerinin kaçınılmaz olduğunu ölçütlerle ortaya koyar. Marx'ın kriz teorisi sürekli pratik tarafından doğrulanmaktadır. Ama yazarımız bu pratiğe inanmaz, kapitalizmin sürekli krizde olduğunu iddia eder. Kapitalizmin gönenç dönemlerini yok sayar. Wallerstein'i eleştirirken şöyle yazar:

*"Halen Marksist devrevi bunalım anlayışından kurtulamamıştır. Kapitalizmin tüm zamanı açısından bunalımı varsaymak bana daha doğru gelmektedir."*²⁶

Marx, "sürekli kriz anlayışını" savunanları *Artı-Değer Teorileri*'nde eleştirmişti. Yazarımızı da bu eleştiriye muhatap olacaklardan sayabiliriz. Marx, kriz olasılığı ile krizin kendisini kesin biçimde birbirinden ayırır. Kapitalizmde her zaman kriz olasılığı vardır. Ama sürekli kriz yoktur. Krizin maddi koşulları olduğu zaman kriz olasılığı, krize dönüşür. Zaten yazar kendi iddiasını destekleyecek hiçbir argüman sunmamaktadır.

Sovyetler Birliği'nin yıkılış nedenleri

Yazar Sovyetler Birliği'nin yıkılış nedenlerini bulmak için Sovyetler Birliği tarihini incelemeye gerek duymuyor. 1917 Ekim Devrimi'nin hangi momentte, hangi tarihsel koşullar altında, kimler tarafından bozulduğunu tarihsel gelişimi içinde araştırmıyor. Kafasından soyut nedenler yaratıyor.

Bulduğu birinci neden "ahlak" oluyor. Yazara göre Sovyetler Birliği

²³Abdullah Öcalan, a.g.y., *Kapitalist Uygurluk*, s. 57.

²⁴Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 162.

²⁵Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 162.

²⁶Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 235.

“ahlak yoksunluğundan” dolayı yıkılmış. Yazar diyor ki:

*“Toplum ancak özgür bir yargılama olarak **ahlakla** düzenlenebilir. Sovyet Rusya’sının, Firavun Mısır’ının tüm rasyonelliklerine karşın çözümlerini **ahlak yoksunluğuna** bağlayabiliriz.”*²⁷

Hemen belirtelim ki, yazarımızın zaten genel geçer bir ahlak anlayışı var; bu anlayış tarihsel değil, her zaman geçerli. Bunu nereden çıkarıyoruz: Ahlakın niteliklerini saymaya girişiyor:

- Acıya dayanma gücü
- Zevk, arzu ve şehvete sınır koyması
- Üremeyi fiziki değil, toplumsal kurallara bağlaması, vb.

Yazarın bakış açısıyla cinselliğin çok yönlü, serbestçe yaşandığı eski ilkel komünal toplumlar çok “ahlaksız” birer toplum oluyorlar. Yazar özellikle cinselliği yukarıdan kurallara bağlayarak “ahlaklı” bir toplum yaratacağını düşünüyor. Ahlak zabıtalığının toplum çözümlemesine gerici bir etki yaptığını aklına getirmiyor yazar. Diyor ki yazarımız:

*“Örneğin **ahlakın** üremeye yol açan cinsel ilişkiyi kurallara bağlaması insan türünde zorunlu bir ihtiyaçtır. Nüfusu kontrol altına almadan toplumu sürdüremeyiz. Tek başına bu konu bile **ahlaki metafiziğin** büyük gereğini ortaya koymaktadır.»*²⁸

Yazarın Malthusvari görüşlerini eleştirmek konumuzun dışına çıkmak olacağı için eleştirmiyoruz. Şu kadarını söylemek gerekiyor: Ahlak, son çözümlemede o zamanki toplumun ekonomik durumunun bir ürünüdür. Ölümsüz, kesin, bundan sonra değişmez bir ahlak yoktur. Ayrıca sınıflı toplumda ahlak bir sınıf damgası taşıır.

Sovyetler Birliği’ndeki ahlakı anlamak istiyorsak, o tarihsel koşulları, ekonomik temeli incelemeliyiz. Yazar böyle bir zahmete girmeden, kendisinin yarattığı “ölümsüz ahlak yasasıyla” Sovyetler Birliği’ni mahkûm ediyor.

Sovyetler Birliği’nde bozulmuş bir proleter ahlak vardı. Devrimci ahlak dejenere olmuştu. Ne var ki, bunun temelinde bürokratik kansere uğramış bir devlet, parti, toplum vardı. Toplumun altyapısındaki bozukluk, üstyapıyı yansiyordu. Özcesi Sovyet ahlakı Stalinci ideolojiyle doldurulmuş bir ahlaktı. Stalin’in kurduğu temel yapı Stalinci ideoloji olarak bütün üstyapı kurumlarına yansiyordu.

²⁷ Abdullah Öcalan, Birinci Kitap, Uygurluk, Mezopotamya Yayınları, 2009, s. 52.

²⁸ Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 52.

Stalinizmi anlamadan ve Stalinizmle bağları kurulmadan bulunan hiçbir neden gerçeği bütün boyutlarıyla yansıtamaz. Stalin'in sosyalizm anlayışla hesaplaşmadan, Sovyetler Birliği'nin yıkılış nedenleri anlaşılabilir.

Yazara göre Sovyetler Birliği kapitalist moderniteyi aşacak kapasiteyi ortaya koyamadığı için yıkılmıştır.

“Kapitalist moderniteyi aşacak kapasiteyi ortaya koyamaması, Sovyet deneyiminin başarısız kılınmasında baş etkindir.”²⁹

Ama zaten soru da bu değil mi? Kapitalizmi aşmak, sosyalizmi kurmak demektir. Peki, Sovyetler Birliği niçin kapitalizmi aşamamıştır?

Yazar çok açık olan sonucu bize bir neden olarak sunuyor. Temel nedenleri ortaya koyabilmesi için “NİÇİN KAPİTALİZMİ AŞAMAMIŞTIR?” sorusunu yanıtlaması gerekiyor. Yazar bununla uğraşmıyor. Bu sorunun yanıtlarını öz biçimde biz ortaya koyalım:

- Stalinci, Tek ülkede sosyalizmi kurma anlayışı,
- Dünya devriminden kopuş,
- Sovyet ulusal çıkarımı, dünya devriminin önüne koyarak proletarya enternas- - yonalizmini bozmak.

Yazar “devrim” fikrinin eskidiğini düşündüğünden dolayı, dünya devrimine yapılan ihanetin de farkında değil. Dünya devrimi sınıf mücadelesini dünya çapında yaymaya dayanır. Sovyetler Birliği'nde Stalin'in temelini attığı devlet ideolojisi ise Sovyet ulusal çıkarımı korumak için uzlaşmaya dayanır. Barış içinde birarada yaşama politikası bunun ifade edilmiş tarzıdır. İki farklı ideoloji uzun süre birlikte yaşayamaz.

Yazar dünya devrimini savunacağı yerde, iki farklı sınıfın dünya çapında çarpışmasını yanlış buluyor. Gizli biçimde dünya devrimini reddediyor. Bunu nereden çıkarıyoruz? Yazarın şu sözlerinden:

*“Marksizmin en önemli bir eksikliği de bu çatışmayı dar sınıf eksenli görmesidir. Sınıfların direkt çatışması analitiktir. Somut çatışma toplumsal gövdeler arasında olur: **Devlet toplumuyla demokratik toplumlar arasında.***

(...)

Uygarlıksız sınıf mücadelesi olmaz. Tek uygarlık içinde iki sınıfın

²⁹ Abdullah Öcalan, a.g.y., *Kapitalist Uygarlık*, s. 45.

mücadelesinin ne denli vahim bir hata olduğu Sovyet deneyiminde görüldü.”³⁰

Görüldüğü üzere yazarımız yeni toplumun kuruluşuna giden yolun “sınıf mücadelesinden” geçmediğine inanıyor. Marksizmin sınıf mücadelesi anlayışını yanlış buluyor. Dolayısıyla dünya çapında sınıf mücadelesi anlamına gelen dünya devrimini de yanlış bulmuş oluyor. Peki, yazara göre somut çatışma kimler arasında olacak? “Devlet toplumuyla-Demokratik toplum arasında”.

Bu denli temelsiz bir görüşü formüle etmek zor olsa gerek. “Devlet toplumu” deyimi bile bu düşüncenin altının boş olduğunu gösteriyor. Yazarın “demokratik toplum” dediği şeyin devleti yok mu? Yazarın başka yerde yücelttiği Avrupa demokratik toplumunun devleti yok mu? Sonra devlet denen şey, bir sınıfın egemenlik aracı değil mi?

Yazar tek uygarlık içinde iki sınıfın mücadelesinin olamayacağını iddia ediyor. Kapitalist uygarlık içinde iki farklı sınıf olan proletarya ile burjuvazi çarpışamazlar mı? Aslında sınıf mücadelesi de bu değil mi?

Sovyetler Birliği ve onun benzeri olan ülkeler kapitalizm ile sosyalizm arasında yaşayan geçiş toplumlarıydı. Bu ülkelerle, kapitalist devletler arasında bir sınıf mücadelesi gerekmez mi? Olması gereken bu değil mi? Bizim yanlış olarak gördüğümüz yerde, yazar doğruyu buluyor.

Sınıf mücadelesi niçin yapılır? Dünya devrimi niçin istenir? Proletaryanın iktidarı alması için değil mi? Sovyetler Birliği dünya devrimi yoluyla bu iktidarı çoğaltmadığından dolayı kapitalizme esir düştü. Stalinci ideoloji bu anlayışın temelini attı, diğer Sovyet yöneticileri de bunu sürdürdü.

Eleştirilmesi gereken yer burası. Ama yazarımız iktidara gelmeye karşı! İktidara gelmeye karşı olmanın adı devrime karşı olmaktır. Yazarımız devrime karşıdır. Sovyetler Birliği’nin yıkılışında “iktidara gelme anlayışının” temel yanlış olarak rol aldığını düşünüyor. Önce yazarın çok açık olan görüşlerini aktaralım:

*“19. ve 20. yüzyıl devrimcilerinin başarısızlıklarının temelinde yatan, **iktidar** ve onun modern somut hali olan ulus-devlet konusundaki yanlışlarıydı. Toplumsal sorunların çözümünde temel halka olarak*

³⁰Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 234.

iktidara gelmeyi öngörüyorlardı. Programlarındaki ilk hedef, iktidarın ele geçirilişi olarak gösteriliyordu. Tüm mücadele biçimleri bu perspektife bağlanmıştı. Hâlbuki iktidarın kendisi özgürlüksüzlük, eşitsizlik ve anti-demokratizmdir.”³¹

“Her devrimin temel sorunu, iktidar sorunudur,” diyen Lenin’in görüşüyle, yukarıdaki görüşü karşılaştırın. Lenin, devrim yanlısı. Hem de dünya devrimi yanlısı. Yazarımız her ikisine de karşı; çünkü iktidarın alınmasına karşı!

Peki, iktidarı almadan sosyalizm nasıl kurulacak? Yazarın buna açık bir yanıtı bu kitaplarda yok! Daha doğrusu açık olmayan biçimde var. İki uzlaşmaz sınıfın demokrasi içinde uzlaştırılmasıyla. “Demokrasi” denen şey de burjuva demokrasisi.

Evet, iktidar bozar. Marx bunun için önlemler sıralamıştır. Eksikse, yenilerini bulup eklersiniz. Ne var ki, iktidar almaya karşı çıkarsanız, burjuva iktidarının kalıcı olmasını savunmuş olursunuz. Yazarımız gibi!

Yazarın yukarıdaki sözlerinden ortaya çıkan başka bir sonuç, Ekim Devrimi esnasında iktidarı almanın yanlış olduğudur. Biz iktidarcıyız, Ekim Devrimi’ni savunuyoruz. Her sosyalist devrimin de Ekim Devrimi gibi iktidarı hedeflemesi gerektiğini iddia ediyoruz. Çünkü iktidarı almadan devrim yapılamayacağını biliyoruz. Sovyetler Birliği Bolşevikler iktidarı ele aldığı için yıkılmadı. Proletarya iktidarının Stalin eliyle dejenere edilmesi nedeniyle yıkıldı. Başka bir biçimde söylersek, Sovyetler Birliği’nin yıkılış nedeni proletarya iktidarının bozulmadan korunamaması ve proletarya iktidarlarının dünya çapında gerçek biçimiyle ortaya çıkamaması. Birleşik dünya proleter iktidarının kurulamaması Sovyetler Birliği’ni yıkmıştır. Sorumlusu da Marksizm değil, Stalinizmdir.

Hamburg, 2013

³¹Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 287.